

Wspomnienie o Zdzisławie Albinie Ziembie

W dniu 9 XII 2015 we Wrocławiu zmarł profesor Zdzisław Albin Ziemia, logik . Zmarły był emerytowanym profesorem Uniwersytetu Warszawskiego, wybitnym specjalistą z zakresu zastosowań logiki w prawie i w teorii prawa.

A oto kilka danych biograficznych Zdzisława Albina Ziembby.

Zdzisław Albin Ziemia urodził się 1 III 1930 roku. Od szóstego roku życia mieszkał w Krakowie, gdzie w 1948 roku w Liceum im. Jana Sobieskiego uzyskał świadectwo dojrzałości. Następnie w latach 1948-1953 studiował prawo na Uniwersytecie Jagiellońskim. Po uzyskaniu stopnia magistra prawa rozpoczął studia doktoranckie na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie w 1960 roku obronił pracę doktorską zatytułowaną *O zasadności wnioskowań przez analogię*. Promotorem była prof. dr hab. Janina Kotarbińska. W 1968 roku habilitował się również na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Warszawskiego na podstawie rozprawy *Logika deontyczna jako formalizacja rozumowań deontycznych*. Tytuł profesora otrzymał w 1988 roku.

W latach 1956- 1991 roku pracował w Zakładzie Logiki Instytutu Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego, a następnie na własną prośbę przeniósł się do nowo powstałego Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego.

Zdzisław Ziemia zajmował się nie tylko rachunkami deontycznymi, a więc , takimi problemami jak: znaczenie stałych deontycznych, paradoksy logiki deontycznej, własności systemów deontycznych ale również, a może przede wszystkim zastosowaniem rachunków deontycznych w metaetyce i w teorii prawa. Związki między logiką deontyczną, etyką oraz teorią prawa to były jego główne zainteresowania naukowe i zajmował się nimi z entuzjazmem i z wielką pasją.

Zdzisław Albin Ziemia był utalentowanym dydaktykiem. W latach 1957-1972, czyli przez piętnaście lat prowadził wykłady i ćwiczenia z logiki na Wydziale Prawa i Administracji UW, a następnie na Wydziałach Pedagogiki oraz Resocjalizacji i Profilaktyki Społecznej. Profesor Z. Ziemia jako nauczyciel akademicki bardzo poważnie i rygorystycznie traktował swoje obowiązki dydaktyczne. Wykładał niezwykle jasno i był bardzo wymagającym nauczycielem. Dlatego cieszył się wielkim autorytetem u studentów. Wypromował on jednego doktora Kazimierza Świrydowicza (aktualnie profesora tytularnego w Zakładzie Logiki Matematycznej UAM) na podstawie rozprawy: *Analiza logiczna norm kompetencyjnych i innych norm stwarzających stosunki prawne* na Wydziale Prawa UAM w 1977 roku.

Według mego subiektywnego zdania najważniejszymi publikacjami profesora Zdzisław Albina Ziemy są:

[1] Logika formalna w myśleniu prawniczym, *Państwo i Prawo*, vol. XII, No.2 s.265-283.

[2] *Częstościowe kryterium zasadności wnioskowań niededukcyjnych*, [w:] Rozprawy logiczne. Księga Pamiątkowa ku czci Profesora Kazimierza Ajdukiewicza;231-239, Warszawa PWN, 1964.

[3] Uwagi o wynikaniu norm prawnych (współautor Z. Ziemiński) , *Studia Filozoficzne*, 1964, no. 4 s,111-122.

[4] Paradoksy logiki deontycznej, *Państwo i Prawo*, vol. XXIII,no.1, 1968, s.45-56.

[5] Logika deontyczna jako formalizacja rozumowań normatywnych, PWN 1969.

[6] Analityczna teoria obowiązku, studium z logiki deontycznej, PWN, 1983.

[7] Elementy logiki. Podręcznik akademicki. Cz.1. ISNS 1994, wyd. drugie 1997.

[8] Prawo przeciwko społeczeństwu. Polskie prawo karne w latach 1944-1956, Inst. Stosowanych Nauk Społecznych UW 1997.

W monografii Jacka Jadackiego 'Being and Duty. The Contribution of 20th-Century Polish Thinkers to the Theory of Imperatives and Norms', Copernicus Center Press, Kraków 2013, znajdują się przekłady na język angielski prac [1],[3],[4]. [5].

Zdzisława Ziembę poznałem w 1972 roku, gdy po ukończeniu studiów doktoranckich rozpocząłem pracę w Zakładzie Logiki Instytutu Filozofii. Był bardzo koleżeński, uczynny i spragniony współpracy naukowej. Bardzo dużo czasu poświęcał sprawom dydaktycznym. Z daną grupą wykładową lub ćwiczeniową wolał mieć zajęcia dwa razy w tygodniu po godzinie, niż dwie godziny za jednym razem, gdyż uważał, że w ten sposób więcej studentów nauczy. Był surowym egzaminatorem, wiem to, gdyż niejednokrotnie po wakacjach brałem udział w wielogodzinnych egzaminach komisyjnych z logiki, które on organizował. O ile mi wiadomo, cierpiał czasem na nadczynność tarczycy a czasami na jej niedoczynność, co było często przyczyną wahań Jego nastroju. Nie ułatwiało Mu to kontaktów z ludźmi.

W warszawskim środowisku logicznym problematyka którą zajmował się Ziemia, a więc problematyka z pogranicza prawa, etyki i logiki nie była rozwijana i stąd Zdzisław Albin Ziemia mógł czuć się trochę osamotniony i spragniony żywszej współpracy naukowej. Być może było to jednym z powodów dla których w 1991 roku przeniósł się do Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych UW.

W ISNS mógł bez reszty zajmować się metodologią nauk społecznych oraz prawami ustroju totalitarnego, rezultatem tego była monografia [8].

W Instytucie Stosowanych Nauk Społecznych Zdzisław Albin Ziemia wraz ze swoją żoną profesor Hanną Świdą Ziembą stworzyli niezwykle klimat współpracy między pracownikami a studentami. Można o tym przeczytać we wspomnieniu Elżbiety Zakrzewskiej Manterys, która była najpierw studentką obojga Państwa Ziembów, a następnie ich przyjaciółką. Wspomnienie to znajduje się w czasopiśmie

Societas Communitas 1-2 (19-20), Instytut Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego 2015, s. 371-373.